

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 29. maj 2012

J.nr. 323-1-dmk

Indberetning nr. 3 / 2012

Emner:

- *Beslutningsforslag om bevillingsrammen for finansåret 2013 er vedtaget. Beslutningsforslaget opererer med et landskasseunderskud på 250 mio. kr. for 2013. I forbindelse med beslutningsforslaget har der bl.a. været fokus på indførelsen af en ressourceafgift, der skal indbringe landskassen 120 mio. kr. i nye indtægter, samt en mulig forhøjelse af pensionsalderen til 68 år.*
- *Hverken Lagmanden eller Høgni Hoydal er tilfreds med, at Danmark vil undlade at stemme, når EU-Kommissionens generelle sanktionsinstrument til brug over for tredje-lande, der efter EU's opfattelse ikke fisker bæredygtigt, kommer til afstemning.*
- *Norges statsminister Jens Stoltenberg har besøgt Færøerne. Makrelsalgen blev drøftet med lagmanden.*
- *Under en tredjedel stemte ved en vejledende folkeafstemning om kommunesammenlægning. Resultatet af afstemningen blev et nej til kommunesammenlægninger.*
- *Årsregnskaberne for flere store virksomheder og koncerner er fremlagt.*
- *Rigsombuddets tjenesteskib "Thorshavn" er solgt og skal fremover have hjemsted i Tvøroyri på Suderø.*

Bevillingsrammen for finansloven 2013 vedtaget

Ifølge de færøske bevillingsregler skal landsstyret inden den 1. april hvert år fremsætte et forslag til lagtingsbeslutning, der indeholder en samlet bevillingsramme for det kommende års finanslov samt budgettal for de fire efterfølgende år. Landsstyremanden for finansanliggender, Jørgen Niclassen fra Folkeflokkun, fremsatte den 30. marts 2012 et beslutningsforslag vedr. bevillingsrammen for 2013, der viste et DAU-underskud på 250 mio. kr. For 2012 er der budgetteret med et underskud på 365 mio. kr.

Lagtinget behandlede siden forslaget og vedtog den 3. maj med 15 stemmer for og 11 imod de nedenstående rammer for de kommende fem år.

I forbindelse med at forslaget til bevillingsrammen blev fremsat, var der bl.a. fokus på, at fiskerierhvervet skal bidrage med nye indkomster i form af 120 mio. kr. i ressourceafgift. Folkeflokkun er dermed gået Sambandspartiet i møde omkring indførelsen af en ressourceafgift, jf. Indberetning nr. 2/2012 fra 21. marts 2012, hvor lagmanden lagde pres på Folkeflokkun ved at sige, at en ressourceafgift bliver gennemført i år med eller uden Folkeflokkun.

Mio. Kr.	2013	2014	2015	2016	2017
Driftsudg.	4.420	4.407	4.360	4.358	4.327
Anlægsudg.	299	300	298	296	300
Udgiftsrammen	4.719	4.707	4.658	4.654	4.627
Indtægtsrammen	4.469	4.553	4.611	4.671	4.731
DAU-resultat	-250	-154	-47	17	104

Lagmanden har efterfølgende kaldt indførelsen af ressourceafgiften ”det største socialpolitiske tiltag i Sambandspartiets historie” ud fra den betragtning, at indtægterne fra ressourceafgiften tilfalder landskassen, og at størstedelen af landskassens udgifter anvendes til skole-, social- og sundhedsområdet.

Arbejdsgiverforeningen har i en pressemeddelelse den 23. april 2012 advaret imod, at ressourceafgiften løbende skal indgå i landskassens indtægter til finansiering af den almindelige offentlige drift. Arbejdsgiverforeningen gør opmærksom på, at der kan være store udsving i fiskeriet år efter år, og man kan derfor frygte, at hensynet til landskassens indtægter kan spille en større rolle end bæredygtigt fiskeri. Det er Arbejdsgiverforeningens opfattelse, at en eventuel ressourceafgift bør placeres i en særlig økonomifond, der kan medvirke til at stabilisere den færøske økonomi.

Da bevillingsrammen blev præsenteret af landsstyremand Jørgen Niclasen (Folkeflokket), blev det nævnt, at pensionsalderen skal forhøjes med ét år – fra de nuværende 67 år til 68 år - med virkning fra 2013. Den tidligere formand for Færøernes Økonomiske Råd, og nuværende direktør for Færøernes Statistik, Hermann Oskarsson, var i avisen Sosialurin den 4. april 2012 meget kritisk overfor forslaget om at forhøje pensionsalderen med så kort varsel. Han kalder det tåbeligt at ændre pensionsalderen ud fra den økonomiske situation på Færøerne, og at det ikke er noget man bør gøre fra den ene dag til den anden. Hvis man skal forhøje pensionsalderen, bør det overvejes nøje og forbedres, og det bør være noget, man indgår et bredt forlig om, siger han til avisen.

Både Lagmand Kaj Leo Johannesen (Sambandspartiet) og Annika Olsen (Folkeflokket), landsstyremedlem for sociale anliggender, var efterfølgende ude og sige, at der ikke var planer om at ændre pensionsalderen her og nu. Lagmanden udelukker dog ikke, at der kan blive tale om en forhøjelse af pensionsalderen i nærmeste fremtid, men det vil arbejdsgruppen/pensionsudvalget, der arbejder med en pensionsreform, se nærmere på. Arbejdsgruppen/pensionsudvalget, der består af repræsentanter fra alle partier i Lagtinget, arbejder med at forberede en pensionsreform, der bl.a. vil indebære tvungen pensionsindbetaling til færøske pensionsinstitutioner for alle lønmodtagere på Færøerne, herunder også for ansatte ved de statslige institutioner på Færøerne, der er omfattet af danske overenskomster. Pensionsreformen har været undervejs nogle år, og skulle i første omgang have været gældende fra 2012, men siden kom et lagtingsvalg i vejen, og nu tyder meget på, at reformen vil blive yderligere forsinket, da forslaget til pensionsreform sandsynligvis ikke fremsættes før end til efterårssamlingen 2012.

Før udskrivelsen af valg til Lagtinget i efteråret 2011 var landsstyret og oppositionen næsten nået til enighed om indholdet af en pensionsreform, men efter valget, og ikke mindst efter det nye landsstyres beslutning om at gennemføre skattelettelser og beskatte pensioner ved indbetaling, er oppositio-

nen blevet mere kritisk over for pensionsreformen. I avisen Sosialurins leder fra den 9. maj 2012 gætttes der på, at pensionsudvalget er ved at gå i opløsning.

Makrelsagen og EU's sanktionsinstrument – utilfredshed med den danske stillingtagen

Efter at statsministeren den 16. april 2012 havde orienteret lagmanden om, at Danmark vil stemme blankt, når Kommissionens generelle sanktionsinstrument til brug overfor tredjelande, der efter EU's opfattelse ikke fisker bæredygtigt, kommer til afstemning, udsendte lagmanden en pressemeddelelse med overskriften "Lagmanden er ikke tilfreds med den danske stillingtagen i makrelsagen".

Lagmanden udtalte: "Jeg har taget til efterretning, at den danske regering har besluttet ikke at stemme for det forslag, der skal give EU-kommissionen hjemmel til at iværksætte sanktioner. Efter min vurdering ville det dog være bedst for rigsfællesskabet, hvis den danske regering stemte imod en lovpakke, der hjemler sanktioner mod Færøerne."

Republikanerne på Færøerne, der hidtil havde været meget tilbageholdende i debatten vedrørende makrelsagen og forholdet Danmark/EU – Færøerne, blev nu synlige i debatten. Høgni Hoydal stillede den 18. april 2012 lagmanden en mundtlig forespørgsel om den danske regerings stemmeafgivning i EU i makrelsagen:

1. Hvilken betydning har det for EU-systemets stillingtagen vedrørende hjemmel til sanktioner mod Færøerne i makrelsagen, at Danmark agter at stemme blankt om sanktionerne mod Færøerne i EU's ministerråd?
2. Ville sanktionerne kunne forhindres, såfremt Danmark stemte imod - dvs. er der tale om en afgørelse, der kræver enstemmighed, hvor alle landene i ministerrådet skal stemme for?
3. Hvad har landsstyret gjort og hvad vil landsstyret gøre over for den danske regering i denne sag, ud over at tage en meddelelse "til efterretning"?

Lagmanden svarede, at Danmark stod i en vanskelig dobbeltrolle, men efter at Danmark først havde været tilbageholdende, bl.a. under lagmandens møder med diverse danske ministre, var det nu lykkedes – efter tryk fra Danmark – at få EU til at lave en juridisk vurdering af sanktionsinstrumentet, og Danmark er villig til at tage sagen op i WTO, samt at Danmark ville afgive en erklæring i forbindelse med sin stemmeafgivelse.

Lagmanden sagde senere, at han under en personlig samtale med statsministeren havde nævnt, at Danmark burde stemme nej til forslaget, for det er aldrig en god situation i politik at stemme blankt. Senere sagde han, at han havde ønsket, at Danmark stillede rigsfællesskabet øverst, men at der dog er tale om et godt ægteskab, og som i alle andre ægteskaber kan man ikke være enig om alt.

Høgni Hoydal fandt den danske "ikke-stillingtagen" ynkelig. Høgni Hoydal mente, at det ville være mere værdigt for alle parter, hvis Danmark stemte, som man mente var rigtigt. Ifølge Høgni Hoydal har Danmark et stort ønske om at udsætte afgørelsen, til Danmark ikke længere er formandsland i EU.

Høgni Hoydal gentog sin kritik i et læserbrev i avisen Dimmalætting den 27. april 2012, hvor han bl.a. skriver, at ”det havde været mere værdigt, hvis Danmark stemte for sanktionerne mod Færøerne og spillede ærligt spil. For så kunne vi være sluppet ud af den barnlige opfattelse af, at Danmark skal ”hjælpe os”, når de har helt andre og egne interesser”. I læserbrevet skriver Høgni Hoydal endvidere, at Danmark ikke gør noget for at standse sanktionsinstrumentet og sanktionerne fra EU, men at Danmark gør alt for, at der ikke tages endelig stilling i EU, før end det danske formandskab slutter den 1. juli i år.

Der har efterfølgende ikke været udtalelser der tyder på en ændret færøsk kurs i makrelstriden. Det er fortsat udmeldingen fra de færøske politikere, at man har et berettiget krav på 15 pct. af den samlede makrelkvote, som ICES har anbefalet.

Makrelforhandlingerne ser nu ud til at blive løftet op på politisk niveau, jf. drøftelserne nedenfor mellem lagmanden og den norske statsminister vedr. det nordiske fiskeriministermøde i juni. Det færøske folketingsmedlem Edmund Joensen har ved flere lejligheder udtalt, at forhandlingerne må løftes op på politisk niveau, og efter lagmandens møde med Norges statsminister på Færøerne den 18. maj 2012 nævner han i en pressemeddelelse, at det i sidste ende kan blive nødvendigt, at lagmanden mødes til forhandlinger med den norske og islandske udenrigsminister samt EU's fiskerikommissær.

Norges statsminister på besøg

Norges statsminister Jens Stoltenberg besøgte Færøerne 17. – 18. maj 2012. Det var det første besøg på Færøerne af en norsk statsminister siden 1966.

Statsministerparret landede på Færøerne sidst på eftermiddagen den 17. maj 2012, på Norges nationaldag. Efterfølgende var lagmanden vært ved en ”Norsk-Færøsk kulturaften” i Nordens Hus, inden dagen sluttede med en festmiddag, hvor lagmanden var vært. Næste dag besøgte Stoltenberg Statoils kontor på Færøerne, der er ved at planlægge en prøveboring ved Færøerne, der gennemføres i løbet af sommeren/efteråret. Siden blev der afholdt et politisk møde mellem lagmanden og statsministeren i Tinganes, hvor bl.a. makrelsalget blev drøftet.

I forbindelse med det efterfølgende pressemøde redegjorde lagmanden for, at de nordiske fiskeriministre mødes i Island i løbet af juni måned, og at der er enighed mellem ham og Stoltenberg om, at man der skal forsøge at sætte gang i nye forhandlinger om makrellen. Stoltenberg udtalte til Færøernes Radio, at det er vigtigt at nå til enighed om en kvotefordeling, og at det er bedre at have lidt mindre kvoter af en stor bestand end store kvoter af en mindre bestand. Han fortalte, at Norge har gennemført en del sanktioner mod Færøerne, der består af landingsforbud for makrel i norske havne og stop for indgåelse af andre fiskeriaftaler, for det må få konsekvenser, når man fisker uden kvoter. Til avisen Dimmalætting udtalte Stoltenberg, at Norge godt ved, at makrellen har stor betydning for det færøske samfund, men det har den også for dele af Norge, og derfor er det vigtigt at nå til enighed om en fordeling af bestanden. Adspurgt om, hvornår sanktionerne bliver ophævet, svarede Stoltenberg, at det sker den dag, hvor der er indgået en aftale mellem landene.

Efter pressemødet besøgte den norske statsminister og lagmanden kongsgården i Kirkjubø, hvor Tórshavns borgmester var vært ved en frokost.

Vejledende folkeafstemning om kommunesammenlægning med lav valgdeltagelse

Ifølge landsstyrets koalitionsgrundlag skal de kommunale enheder gøres færre og større, der skal senest i foråret 2012 afholdes en folkeafstemning om kommunesammenlægning og ansvaret for ældreområdet og folkeskolen skal lægges ud til kommunerne. På den baggrund blev der den 3. maj 2012 afholdt en vejledende folkeafstemning om kommunesammenlægning.

Der var i 1972 51 kommuner på Færøerne, men siden har flere kommuner indgået frivillige aftaler om sammenlægning, og siden 2009 har der været 30 kommuner på Færøerne. Både i 1998 og 2009 blev der afgivet betænkninger om den fremtidige kommunestruktur, der lagde op til 7-9 kommuner og yderligere udlægning af opgaver til kommunerne, herunder ældreplejen og folkeskolen. 2009-betænkningen var til generaldebat i Lagtinget i 2010, uden der blev taget nogen beslutning om den fremtidige kommunestruktur.

Inden folkeafstemningen udtalte landsstyremanden med ansvar for kommunerne, Kári P. Højgaard fra Selvstyrepartiet, at han kun havde et ønske med folkeafstemningen, og det var at få en høj valgdeltagelse og et klart svar. Ifølge landsstyremanden ville et flertal for kommunesammenlægning for alvor sætte gang i sammenlægningerne, mens et nej fra vælgeren vil sætte en stopper for al snak om sammenlægning i mange år fremover. Ældreområdet og folkeskolen vil dog blive lagt ud til kommunerne uanset resultatet, ifølge landsstyremanden, hvilket under alle omstændigheder vil forudsætte et tæt kommunalt samarbejde, hvis opgaven fremover skal løftes af kommunerne.

I forbindelse med folkeafstemningen blev borgerne i syv områder spurgt om, hvorvidt de går ind for, at kommunerne i det område, hvor de er bosiddende, bliver lagt sammen i én kommune. Resultatet af folkeafstemningen blev et "nej" i seks ud af de syv områder. Kun på Vågø var der flertal for en sammenlægning af kommunerne i området. Den samlede valgdeltagelse var 32,7 pct. Valgdeltagelsen var højest på Sandø med 55 pct. og lavest med 22 pct. omkring Tórshavn kommune på Strømø.

	Ja	Nej	Valgdeltagelse
De syv områder:	----- i pct. -----		
Nordøerne.....	45,8	54,2	26
Østerø.....	36,3	63,7	43
Centrale Østerø/Strømø..	41,1	58,9	34
Strømø.....	27,8	72,2	22
Vågø.....	63,3	36,7	52
Sandø.....	47,6	52,4	55
Suderø.....	34,5	65,5	49

Efter folkeafstemningen har der været meget få kommentarer til resultatet, og meget tyder på, at der ikke vil ske sammenlægninger i større omfang. Der er heller ikke tegn på, at man fra politisk side vil gå ind og gennemføre tvungne sammenlægninger. Således udtalte lagmanden efter folkeafstemningen, at det var godt, at man havde spurgt befolkningen, der havde givet et klart svar, og ikke havde gennemført sammenlægning ved lov.

Koncernen TF Holding overskud på 190 mio. kr. i 2011

TF Holding, der i 2011 købte 70 pct. af aktierne i Eik Banki Føroyar, kom ud af 2011 med et overskud på 190 mio. kr. efter skat. TF Holding havde ultimo 2011 en egenkapital på 2,2 mia. kr.

Året 2011 var det første år, hvor koncernens virksomhed omfatter pengeinstitutvirksomhed. Eik Banki Føroya havde i perioden, hvor TF Holding havde afgørende påvirkning, et underskud på 132,2 mio. kr. efter skat. Underskuddet stammer især fra store hensættelser på udlån og garantier på 191,7 mio. kr., samt et underskud på 101,1 mio. kr. af kapitalandele i associerede og tilknyttede selskaber. I forbindelse med købet af aktierne i Eik Banka blev der dog indtægtsført badwill for 423,3 mio. kr. i koncernen, som medvirkede til at gøre købet af banken til en god handel i relation til regnskabet for 2011.

TF Holding ejer bl.a. forsikringselskabet Tryggingarfelagnum Føroyum P/F, der kom ud af 2011 med et lille overskud på 3,5 mio. kr. efter skat mod 99 mio. kr. året før. Resultatet for 2011 er mærket af, at en orkan i november 2011 medførte 3.400 skadesanmeldelser, der i alt kostede selskabet 52 mio. kr. TF Holdings pensionsselskab P/F Betri Pensjón, der blev stiftet i 2007, kom derimod ud af 2011 med underskud på 7 mio. kr. efter skat mod 13 mio. kr. året før.

Årsregnskabet 2011 for Eik Bank Føroya er præget af overtagelsen af aktiviteterne i den gamle Eik Bank

Det første regnskabsår efter overtagelsen af aktiviteterne fra den gamle Eik Bank viser et underskud på 256 mio. kr. efter skat. Regnskabsåret dækker de 15 måneder fra overtagelsen af Eik Bank i oktober 2010 til december 2011. Resultatet skal først og fremmest ses i lyset af, at Eik Banka Føroya har bogført tab og nedskrivninger på 924 mio. kr. siden overtagelsen i oktober 2010.

Eik Bank Føroya har en balance på 7,9 mia. kr. og egenkapitalen udgør 1.230 mio. kr. ultimo 2011. Solvensen er 22,2 pct. Udlånene er i perioden oktober 2010 - december 2011 reduceret med 1,9 mia. kr., mens indlån er steget med 900 mio. kr. Banken har før tid betalt 5 mia. kr. af på gælden med statsgaranti. Statsgarantien er herefter kommet ned på 1 mia. kr., som ikke kan tilbagebetales før tid, hvilket så vil ske februar 2013.

BankNordik overskud i 2011 og aflyser køb af livsforsikringselskabet LÍV

BankNordik har fremlagt et årsregnskab for 2011 med et overskud før skat på 31 mio. kr. mod 385 mio. kr. i 2010. Banken har en balance på knap 17,1 mia. kr., en egenkapital på godt 2 mia. kr. og solvensen var ultimo 2011 på 15,6 pct. For 2011 forventer BankNordik et driftsresultat på 150-200 mio. kr. i forhold til 134 mio. kr. i 2011. Der udbetales ikke udbytte til aktionærene, således at hele årets resultat henlægges til konsolidering.

BankNordik har haft to år med kraftig vækst efter købet af aktiviteter fra Sparbank i 2010 og de sunde aktiviteter i Amagerbanken i 2011. Aktiviteterne er mere end fordoblet på de to år, målt på indlån, og banken er nu aktiv i Danmark, Grønland, Island og Færøerne.

BankNordik annoncerede i maj 2011, at der var indgået aftale med Færøernes landsstyre om køb af halvdelen af aktierne i det færøske forsikringselskab LÍV for 35 mio. kr., jf. også Indberetning nr. 4/2011 fra 7. juni 2011. Handelen var betinget af godkendelse fra de færøske forsikrings- og kon-

kurrencemyndigheder, en række ændringer i selskabsstrukturen og at selskabet levede op til alle lovkrav. Aftalen med landsstyret fastsatte en afslutning af købet til udgangen af 2011, men imidlertid ændredes forholdene for livsforsikring og pension markant i den mellemliggende periode med Lagtingets vedtagelse af, at pensionsbidrag ved indbetaling nu skal beskattes med 40 pct. Banken og landsstyret aflyste på den baggrund handelen.

Smyril Line har vendt underskud til overskud

Rederiet Smyril Line, der med færgen Norröna sejler med passagerer, biler og fragt mellem Danmark, Færøerne og Island, har i mange år haft store vanskeligheder med at få rentabel drift og har i flere omgange fået tilført ny kapital, senest 40 mio. kr. i 2011. Årsregnskabet for 2011 viser dog et overskud på 9 mio. kr. i forhold til et underskud 16 mio. kr. året før. Selskabet har gennemført omfattende rationaliseringer i driften, således at driften har været 19 mio. kr. billigere i 2011 end i 2010, selv om udgifterne til olie er steget med 10 mio. kr. det seneste år.

Rigsombuddets tjenesteskip M/S Thorshavn solgt

Rigsombuddets tjenesteskip M/S Thorshavn, der oprindeligt blev oprindeligt bygget i Frederikssund i 1940 som ”Sygetransport og tjenesteskip”, og siden 1945 har været i tjeneste for først Amtmanden på Færøerne, og siden 1948 for Rigsombudsmanden på Færøerne, blev den 1. april overtaget af ”Thorshavn-fonden”. Fonden har hjemsted i Tvøroyri på Suderø og tæt knyttet til projektet omkring Saltsiloen ved Drelnes. Fonden skal bl.a. sikre, at skibet bevares i original, sødygtig stand, at skibet forbliver på Færøerne og at skibet virker til gavn for færøsk kunst, musik og kulturliv. Formand for ”Thorshavn-fonden” er forhenværende lagmand Jóannes Eidesgaard.

Billede: Rigsombuddets - nu forhenværende - tjenesteskip Thorshavn.

Med venlig hilsen

Dan M. Knudsen